

3. Länderausgaben. Satellitendaten zeigen hohen Verlust an ukrainischen Anbauflächen als Folge der russischen Invasion. URL: <https://laender-analysen.de/ukraine-analysen/294/satellitendaten-zeigen-hohen-verlust-an-ukrainischen-anbauflaechen-als-folge-der-russischen-invasion/>.
4. SuperAgronom. The War in Ukraine Destroys Soil: How to Save Dead Land. URL: <https://superagronom.com/blog/925-viy-na-v-ukrayini-znischuye-grunti--yak-vryatuvati-mertvi-zemli>.
5. KSE. Agricultural War Damages Review. URL: <https://kse.ua/agricultural-war-damages-review>.
6. Länderausgaben. Zwischenbilanz zum Krieg: Schäden und Verluste der ukrainischen Landwirtschaft. URL: <https://laender-analysen.de/ukraine-analysen/294/zwischenbilanz-zum-krieg-schaeden-und-verluste-der-ukrainischen-landwirtschaft/>.
7. BBC. Ukraine War Damaged Nature. URL: https://www.bbc.com/ukrainian/extra/mwu5sxghvc/ukraine_war_damaged_nature.
8. KSE. Rapid Damage and Needs Assessment: Ukraine – 2023. URL: https://kse.ua/wp-content/uploads/2024/02/RDNA3_ukr.pdf.
9. DLF. Agrosector of Ukraine: Impact of the War and Recovery Prospects. URL: <https://dlf.ua/ua/agrosektor-ukrayini-vpliv-vijni-ta-perspektivi-vidnovlennya/>.

ФОРМУВАННЯ ТРУДОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ АГРАРНОГО СЕКТОРУ ЕКОНОМІКИ

В. Крижова

Миколаївський національний аграрний університет

The formation of the labor potential of the agricultural sector of Ukraine in the context of global challenges is studied. It is proved that this sector is key to food security, job creation, and economic growth of the country. It is determined that the labor potential of the agricultural sector depends on several factors, including economic, social, technological, cultural, and psychological conditions. The current trends in the development of the agricultural sector in Ukraine are analyzed, and the main problems and challenges it faces are highlighted. The author proposes a set of measures for the formation of effective labor potential, including improving the working and living conditions of employees, raising their education and qualifications, attracting young people to work in the agricultural sector, and introducing innovations. Furthermore, special attention is given to the importance of sustainable practices that not only enhance productivity but also protect the environment. The implementation of these measures will ensure the stable development of Ukraine's agricultural sector and increase its competitiveness in the global market. By addressing these multifaceted issues, Ukraine can harness its agricultural potential more effectively and contribute to both national and global food security.

Keywords: agricultural sector, labor potential, demographic trends, educational resources, agricultural companies.

Аграрний сектор економіки України є ключовим для продовольчої безпеки, створення робочих місць та економічного зростання. У 2024 році, в умовах глобальних викликів, формування трудового потенціалу цього сектору стає особливо актуальним. Цей сектор не лише забезпечує продовольство, але й відкриває експортні можливості. В умовах зростаючої конкуренції важливою є якість трудових ресурсів, здатних впроваджувати новітні технології в сільському господарстві [1]. Однак аграрний сектор стикається з проблемами, такими як брак кваліфікованих спеціалістів, низькі зарплати та відтік молоді до інших галузей. Ці фактори негативно впливають на продуктивність та інноваційний

розвиток, що вимагає термінових заходів для поліпшення кадрової політики. Отже, дослідження формування трудового потенціалу аграрного сектору є важливим для забезпечення сталого розвитку економіки України.

Трудовий потенціал аграрного сектору визначається як сукупність трудових ресурсів, їхньої кваліфікації, досвіду та мотивації. Він передбачає кількісні (кількість працівників, рівень освіти) та якісні (професійна підготовка, психологічні характеристики) аспекти. Трудовий потенціал динамічний і змінюється під впливом технологічних нововведень, законодавства та соціально-економічних умов [2]. Фактори формування трудового потенціалу: 1. Економічні умови: рівень зарплати, інвестиції та загальний стан економіки; 2. Соціальні фактори: рівень освіти, доступ до професійного навчання, державна підтримка; 3. Технологічний прогрес: потреба у нових знаннях і навичках через впровадження сучасних технологій; 4. Культурні та психологічні аспекти: ставлення до праці в сільському господарстві. Сучасні тенденції свідчать про зростання інтересу молоді до аграрних професій завдяки новим технологіям і можливостям високих доходів. Проте є проблема відтоку кадрів через низькі зарплати та погані умови праці [3].

Формування трудового потенціалу аграрного сектору в Україні є складним процесом, що ускладнюється негативними демографічними тенденціями: зменшенням чисельності населення, старінням та міграцією молоді до міст. Це призводить до браку робочої сили, зниження конкуренції за робочі місця, що негативно впливає на рівень заробітної плати та мотивацію працівників. Також важливою проблемою є недостатня залученість жінок і молоді до аграрних професій, що обмежує розвиток сектора. Рівень освіти і кваліфікації працівників критично важливий для ефективності виробництва. В Україні спостерігається нерівномірний розподіл освітніх ресурсів, особливо в сільських районах, що призводить до низької продуктивності праці. Проте є позитивні тенденції впровадження нових навчальних програм, орієнтованих на сучасні технології. Міграційні процеси, зокрема виїзд молоді за кордон у пошуках кращих умов життя, суттєво впливають на трудовий потенціал аграрного сектору, ведучи до дефіциту кадрів. Водночас повернення мігрантів може позитивно позначитися на відновленні трудового потенціалу, якщо вони принесуть нові знання. Держава повинна розробити програми, які заохочуватимуть молодь залишатися в Україні та працювати в аграрному секторі.

Держава відіграє ключову роль у формуванні трудового потенціалу аграрного сектору через реалізацію політики підтримки сільського господарства, розробку освітніх програм та законодавчих ініціатив. Важливими аспектами є фінансова підтримка фермерських господарств, програми професійної підготовки та перепідготовки кадрів, а також створення сприятливих умов для інвестицій у сільське господарство. Державні програми можуть містити заходи з покращення житлових умов у сільській місцевості, розвиток інфраструктури та соціальних послуг, що сприятиме залученню молоді до роботи в аграрному секторі.

Формування ефективного трудового потенціалу в аграрному секторі України вимагає комплексного підходу та реалізації низки стратегічних напрямків. Для забезпечення стабільності та зростання трудового потенціалу важливо підвищити рівень життя працівників аграрного сектору. Цього можна досягти через збільшення заробітної плати, що дозволить забезпечити конкурентоспроможні умови, які відповідають вимогам ринку праці. Також необхідно впроваджувати програми соціального захисту, такі як медичне страхування, пенсійні накопичення та інші види соціальної підтримки. Важливим аспектом є покращання доступу до соціальних послуг, що передбачає забезпечення доступу до освіти, охорони здоров'я, а також культурних і спортивних заходів у сільській місцевості [4].

Умови праці та побуту безпосередньо впливають на мотивацію працівників, тому для їх покращення необхідно впроваджувати нові технології, які зменшують фізичне навантаження, а також модернізувати виробництва. Важливим є поліпшення житлових умов, що передбачає будівництво доступного житла для працівників аграрного сектору та

розвиток інфраструктури, включаючи дороги, освітлення і водопостачання. Кваліфіковані кадри є основою успішного функціонування аграрного сектору. Для досягнення цієї мети необхідно модернізувати навчальні програми, адаптувавши їх до потреб ринку праці та впроваджуючи нові спеціальності і курси. Важливо налагодити співпрацю між навчальними закладами та агрокомпаніями, що дозволить організувати стажування для студентів та сприятиме їх подальшому працевлаштуванню. Також слід звернути увагу на підвищення кваліфікації діючих працівників шляхом організації курсів перепідготовки та підвищення кваліфікації. Залучення молоді до аграрного сектору є критично важливим для його розвитку. Для цього необхідно впроваджувати молодіжні програми, такі як стажування, гранти та конкурси для молодих спеціалістів. Важливо проводити інформаційні кампанії, які демонструють переваги роботи в аграрному секторі, включаючи можливості кар'єрного росту та фінансової стабільності. Важливим є запровадження державних програм підтримки, зокрема субсидій або грантів для фермерів, які впроваджують новітні технології. Крім того, необхідно організувати навчання та обмін досвідом через семінари, конференції і виставки, що дозволить аграріям, науковцям та підприємцям ділитися своїми знаннями та досягненнями.

Наголошуючи на важливості комплексного підходу до формування трудового потенціалу, слід зазначити, що успішне вирішення проблеми браку кадрів вимагає зусиль з боку держави, бізнесу та суспільства. Це передбачає не лише підвищення рівня життя та соціальної захищеності працівників, але й модернізацію освіти та професійної підготовки, що дозволить забезпечити аграрний сектор необхідними кваліфікованими кадрами.

Перспективи розвитку трудового потенціалу аграрного сектору в Україні виглядають обнадійливо, якщо будуть реалізовані запропоновані стратегічні напрямки. Зокрема, залучення молоді до аграрних професій, впровадження інновацій та технологій, а також покращення умов праці можуть суттєво змінити ситуацію на ринку праці в аграрному секторі. Успішна реалізація цих заходів сприятиме не лише підвищенню ефективності виробництва, але й зміцненню соціальної стабільності на селі, що є критично важливим для сталого розвитку України в цілому.

Бібліографічний список

1. Лазарева О. В. Роль аграрного сектора економіки у формуванні продовольчої безпеки. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2015. Вип. 4. С. 722–727.
2. Білецька К. В. Трудовий потенціал як чинник активізації інноваційних процесів. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=2932> (дата звернення: 23.07.2024).
3. Левчук Р. В. Фактори формування трудового потенціалу підприємства. URL: <https://conf.ztu.edu.ua/wp-content/uploads/2017/01/109.pdf> (дата звернення: 23.07.2024).
4. Костецький Я. І. Стратегія формування і розвитку аграрного сектору України: теорія і практика: монографія. Тернопіль: ТНЕУ, 2017. 365.

ЕКОНОМІЧНИЙ МЕХАНІЗМ РОЗВИТКУ АПК: ФІНАНСОВІ ПОТОКИ

*Г. Кришталь, д. е. н., І. Брюховецька, к. е. н., С. Хіміч, д. філософії
Міжрегіональна академія управління персоналом*

The problems of the financial and economic mechanism of financial flow management in the agro-industrial complex of Ukraine have been analyzed. The authors examined current challenges within the modern economic conditions and proposed original approaches to overcome them, aimed at enhancing the efficiency of financial management in the agro-industrial complex.

Keywords: Financial flows, agro-industrial complex, agro-industrial production, financial management efficiency.